

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Łodzi

LLO.410.20.1.2023

Pan
Marek Cieślak
Prezes Zarządu
Bionanopark sp. z o.o.
ul. Dubois 114/116
93-456 Łódź

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

zmienione zgodnie z treścią uchwały Zespołu Orzekającego Komisji
Rozstrzygającej w Najwyższej Izbie Kontroli z dnia 29 stycznia 2024 r.

P/23/011 – Efekty działalności systemu instytucji otoczenia biznesu

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Łodzi
ul. Kilińskiego 210, 93-106 Łódź
T +48 42 239 32 00, F +48 42 239 32 90
llo@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Bionanopark sp. z o.o., ul. Dubois 114/116, 93 - 456 Łódź
Kierownik jednostki kontrolowanej	Marek Cieślak, Prezes Zarządu, od 9 czerwca 2016 r. (akta kontroli str. 3-5)
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Prawidłowość programowania działalności instytucji otoczenia biznesu. 2. Zarządzanie instytucjami otoczenia biznesu. 3. Efekty działalności instytucji otoczenia biznesu.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2018 r. do 31 marca 2023 r. z wykorzystaniem dowodów dotyczących przedmiotu kontroli, wykraczających poza ten okres.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi
Kontroler	1. Renata Cynamon, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LLO/112/2023 z 6 lipca 2023 r. (akta kontroli str.1-2)

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności³

OCENA OGÓLNA

W okresie objętym kontrolą w Bionanopark sp. z o.o.⁴ przyjęte i obowiązujące regulacje wewnętrzne oraz dokumenty strategiczne zawierały cele działalności i były spójne z umową spółki oraz umową o udzielenie wsparcia nr POIG.05.03.00-00-007/10-00 w ramach działania 5.3 Wspieranie Ośrodków Innowacyjności osi priorytetowej 5 Dyfuzja innowacyjności, Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007-2018 zawartą 30 grudnia 2010 r. z Polską Agencją Rozwoju Przedsiębiorczości⁵. Po 6 czerwca 2018 r. w Spółce nie opracowywano i następnie nie przedkładano Zgromadzeniu Wspólników planów wieloletnich, co stanowiło naruszenie § 26 pkt 4 umowy Spółki. Zdaniem NIK, w sytuacji pogłębiających się sukcesywnie z roku na rok problemów finansowych Spółki, brak długofalowego planowania i podejścia strategicznego ograniczał możliwość poprawy kondycji finansowej jednostki oraz utrzymania przez nią realizacji zadań.

Dla każdego roku objętego kontrolą (poza rokiem 2023) przyjmowano roczne plany działalności, które w części dotyczącej osiągania założonych przychodów netto ze sprzedaży oraz przychodów z usług laboratoryjnych w zakresie badań naukowych, wynajmu powierzchni laboratoryjnych oraz urządzeń laboratoryjnych nie były realizowane.

Spółka realizowała zaplanowane przychody z najmu powierzchni w ramach Inkubatora. W jednostce w okresie 2018-2023 były określane cele zarządcze, jednak nie były one w pełni realizowane przez Zarząd Spółki m.in. w zakresie zmniejszenia wysokości generowanej straty oraz zwiększenia przychodów netto ze sprzedaży usług laboratoryjnych. Spółka posiadała regulacje wewnętrzne dotyczące wykorzystania posiadanej infrastruktury oraz procedury zakupowe które były stosowane. Z uwagi na nieprzedłożenie niezbędnych dokumentów i danych, wyniki z kryzysowej sytuacji kontrolowanej jednostki, Izba odstępuje od oceny prawidłowości wykorzystania posiadanej przez Spółkę infrastruktury, jednak zwraca uwagę, że problemy kadrowe Spółki, sposób zarządzania dokumentacją i trudności w dostępie do danych analitycznych w kontrolowanym podmiocie w znacznym stopniu mogą utrudniać podejmowanie decyzji zarządczych, jak i stwarzać ryzyko m.in. dla realizacji warunków okresu trwałości projektu objętego umową o udzieleniu wsparcia

W związku z decyzją Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości⁶ stwierdzającą naruszenie art. 40 ust. 3 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych⁷ i ostateczną decyzją Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej Spółka została zobowiązana do zwrotu 197 129,33 zł wraz z odsetkami, jednak do dnia 30 września 2023 r. nie dopełniła tego obowiązku czym naruszyła § 16 ust. 2 umowy o udzielenie wsparcia oraz art. 207 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁸.

Bionanopark sp. z o.o. utrzymywał wskaźniki rezultatu wynikające z zawartej umowy o udzielenie wsparcia, jednak kondycja Spółki ulegała pogorszeniu, co znalazło

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Najwyższa Izba Kontroli, zgodnie z art. 5 ust. 3 ustawy o NIK, przeprowadziła kontrolę Bionanopark sp. z o.o. pod względem legalności i gospodarności podejmowanych działań. NIK dokonując oceny działalności Spółki nie stosowała kryterium rzetelności.

⁴ Dalej: Bionanopark, Spółka.

⁵ Dalej: umowa o udzielenie wsparcia

⁶ Dalej: PARP

⁷ Dz. U. z 2015 r. poz. 2164 ze zm. – stan prawny na dzień realizacji zamówień i przeprowadzenia kontroli przez PARP, dalej: ustawa PZP;

⁸ Dz. U. z 2023 r. poz. 1270, dalej: ustawa o finansach publicznych

odzwierciedlenie w gencrowanej na koniec każdego roku stracie finansowej i prowadzonych postępowaniach egzekucyjnych. W wyniku problemów finansowych pogarszała się także funkcjonalność posiadanej przez Spółkę infrastruktury m.in. poprzez nieodnawianie właściwych certyfikatów. Zła kondycja finansowa Spółki, zapisy umowy o udzielenie wsparcia zobowiązujące Spółkę do przeznaczania odpowiednio dochodu albo zysku z działalności prowadzonej w ramach projektu objętego wsparciem wyłącznie na prowadzenie działalności w celu zapewnienia korzystnych warunków dla powstawania lub rozwoju przedsiębiorców prowadzących działalność badawczo-rozwojową lub innowacyjną, brak porozumienia Wspólników w temacie pokrycia strat i struktury własnościowej, niewielki stopień realizacji nałożonych na Zarząd celów oraz prowadzone postępowanie egzekucyjne ostatecznie doprowadziły do złożenia wniosku o postępowanie sanacyjne i upadłościowe.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁹ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Programowanie działalności instytucji otoczenia biznesu.

Opis stanu faktycznego

Bionanopark sp. z o.o. to ośrodek innowacji, którego celem w okresie objętym kontrolą, była współpraca między instytucjami naukowymi, a przemysłem. Projekt utworzenia „Bionanoparku” został zrealizowany przy wsparciu [REDAKTOWANO] w ramach działania 5.3 „Wspieranie Ośrodków Innowacyjności osi priorytetowej 5 Dyfuzja Innowacyjności” Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007-2013¹⁰. Na podstawie zawartej umowy o udzielenie wsparcia Spółka zobowiązana była do transferu otrzymanego wsparcia oraz realizowania zadań i celów w niej zawartych przez co najmniej 20 lat, z możliwością przedłużenia o kolejne 20 lat.

Celem działalności Spółki, zgodnie z rocznymi planami działania, było osiągnięcie przez małe i średnie przedsiębiorstwa wysokiego stopnia innowacyjności i poziomu technologicznego, stymulowanie środowisk akademickich i sfery badawczo-rozwojowej w zakresie opracowywania i transferu nowoczesnych technologii oraz kreowanie nowych miejsc pracy w przedsiębiorstwach innowacyjnych. Spółka miała za zadanie budowę proinnowacyjnego środowiska ułatwiającego nawiązywanie

⁹ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹⁰ Na podstawie umowy zawartej w dniu 30 grudnia 2010 r. z Polską Agencją Rozwoju Przedsiębiorczości Spółka zobowiązała się do transferu otrzymanego na podstawie przedmiotowej umowy wsparcia w postaci:

- świadczenia usług badawczo-rozwojowych oraz usług wytwarzania produktów innowacyjnych o innowacyjności co najmniej na poziomie krajowym;
- świadczenia usług szkoleniowych lub doradczych w zakresie badań naukowych, prac rozwojowych lub działalności innowacyjnej;
- świadczenia usług szkoleniowych lub doradczych dotyczących powstawania lub rozwoju przedsiębiorstw prowadzących badania naukowe, prace rozwojowe lub działalność innowacyjną;
- świadczenia usług doradczych w zakresie transferu technologii lub praw własności intelektualnej;
- sprzedaży wartości niematerialnych i prawnych;
- dzierżawy, najmu nieruchomości lub infrastruktury technicznej do celów prowadzenia badań naukowych, prac rozwojowych lub działalności innowacyjnej, w tym wytwarzania produktów innowacyjnych o innowacyjności co najmniej na poziomie krajowym.

kontaktów biznesowych i dyfuzję wiedzy. Stymulowanie przepływu wiedzy miało umożliwić rozwój przedsiębiorczości oraz innowacji na poziomie regionalnym.

(akta kontroli str. 362-363)

Celem zawiązania Bionanopark sp. z o.o., zgodnie z umową spółki, było pozyskanie kapitału koniecznego do zrealizowania zamierzenia polegającego na stymulacji rozwoju przemysłu zaawansowanych technologii, w szczególności:

- tworzeniu właściwej infrastruktury dla zapewnienia warunków do generowania innowacji,
- pomocy w tworzeniu i rozwoju oraz promowaniu podmiotów gospodarczych wykorzystujących nowoczesne technologie, zwłaszcza małych i średnich przedsiębiorstw;
- transferze nowych technologii do istniejących i nowo tworzonych podmiotów gospodarczych;
- komercjalizacji wyników badań naukowych;
- promocji regionalnych podmiotów proinnowacyjnych;
- pozyskiwania inwestorów krajowych i zagranicznych,
- podnoszeniu atrakcyjności inwestycyjnej terenu Spółki i jego otoczenia;
- podnoszeniu kwalifikacji kadr podmiotów gospodarczych w zakresie zaawansowanych technologii i zarządzania proinnowacyjnego;
- współpracy z krajowymi i zagranicznymi ośrodkami proinnowacyjnymi.

Spółka działała również w celu:

- świadczenia wsparcia doradczego i inwestycyjnego na rzecz tworzenia, rozwoju oraz promowania podmiotów gospodarczych wykorzystujących nowoczesne technologie, zwłaszcza małych i średnich przedsiębiorstw;
- udostępniania infrastruktury technicznej i lokalowej w celu prowadzenia badań przez podmioty rozwijające swoją działalność;
- pozyskiwania wsparcia finansowego ze środków publicznych w celu wspierania niezależnego prowadzenia badań podstawowych, badań przemysłowych lub eksperymentalnych prac rozwojowych lub szerokiego rozpowszechniania wyników takich działań poprzez publikacje lub transfer wiedzy na zasadzie niedyskryminacji i braku wyłączności oraz promocji podmiotów w celu rozwoju innowacyjności.

Spółka mogła również prowadzić działalność w celach związanych z organizacją badań i upowszechnianiem wiedzy jako organizacja badawcza i upowszechniająca wiedzę.

(akta kontroli str. 362-363)

Wskazane wyżej cele działalności Spółki zostały przypisane do konkretnych komórek organizacyjnych w obowiązującym regulaminie organizacyjnym¹¹. Zgodnie z przywołanym dokumentem cele i przedmiot działalności określała umowa Spółki, zaś poszczególne zadania zostały przypisane w szczególności do:

- Liderów Naukowych, których rolą było inicjowanie projektów i przedsięwzięć pod względem naukowym i badawczo-rozwojowym, pełnili oni funkcję opiniodawczą oraz inicjowali i nadzorowali merytorycznie zadania badawcze realizowane w laboratoriach;

¹¹ Przyjętym uchwałą nr 2/VI/2017 Rady Nadzorczej Spółki „Bionanopark” sp. z o.o. z siedzibą w Łodzi z dnia 22 czerwca 2017 r. w sprawie zatwierdzenia „Regulaminu organizacyjnego Bionanopark sp. z o.o.”

- Działu Administrowania Majątkiem, który m.in. przygotowywał oferty Inkubatora¹² i pozyskiwał najemców, organizował system inkubacji dla najemców, prowadził działalność w zakresie pomocy publicznej obejmującej całokształt procesów związanych z pomocą de minimis, organizował spotkania i wydarzenia networkingowe dla najemców, organizował wydarzenia i spotkania o charakterze doradczym w zakresie finansowania projektów sturupowych, zajmował się wynajmem sali konferencyjnych,
- Działu Rozwoju Biznesu, do którego zadań należało m.in. pozyskiwanie klientów na rzecz Spółki, współudział w przygotowaniu i realizacji opieki biznesowej dla najemców Inkubatora;
- Laboratoriów¹³, które odpowiadały m.in. współpracę z partnerami w celu rozwoju projektów naukowych, badawczo-rozwojowych i wdrożeniowych i świadczenie usług badawczych

(akta kontroli str. 362-363)

Zadania wskazane w regulaminie organizacyjnym zostały przypisane do zadań poszczególnych pracowników w powierzonych im zakresach obowiązków.

(akta kontroli str.6-26)

Misja Spółki oraz jej cele zostały uwzględnione także w regulaminie Inkubatora „Bionanoparku”¹⁴, zgodnie z którym celem działania Inkubatora było wspieranie innowacyjności i przedsiębiorczości, powstawanie nowych oraz rozwój istniejących przedsiębiorstw realizowanym poprzez m.in.:

- Dzierżawę, najem nieruchomości lub infrastruktury technicznej (w tym na warunkach preferencyjnych do celów prowadzenia badań naukowych, prac rozwojowych lub działalności innowacyjnej, w tym wytwarzaniu produktów innowacyjnych o innowacyjności co najmniej na poziomie krajowym);
- Wsparcie doradcze i szkoleniowe z obszarów związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej innowacyjnej;
- Promocję firm ulokowanych na terenie Inkubatora.

Regulamin ten określał również podmioty uprawnione do korzystania ze wsparcia Inkubatora, okres korzystania z jego oferty, zasady wejścia/wyjścia i korzystania z infrastruktury Inkubatora.

(akta kontroli str. 362-363)

Cele działalności Spółki określono również w:

- Regulaminie udzielania pomocy publicznej i pomocy de minimis¹⁵;
- Regulaminie wynajmu sal konferencyjnych „Bionanoparku”¹⁶;

¹² Inkubator oznacza funkcjonalnie wydzieloną część nieruchomości „Bionanoparku” oraz komórkę organizacyjną w strukturze Działu Administrowania Majątkiem

¹³ Laboratorium Biofizyki Molekularnej i Nanostrukturalnej, Laboratorium Biotechnologii Przemysłowej, Laboratorium Biosensorów i Elektroniki Organicznej, Laboratorium Autentykacji Produktów, Laboratorium Badań Strukturalnych Nanomateriałów, Laboratorium Symulacji Molekularnych, Laboratorium Medycyny Spersonalizowanej i Laboratorium Biotechnologiczne.

¹⁴ Przyjętym uchwałą nr 35/V/2017 Zarządu „Bionanopark” sp. z o.o. z siedzibą w Łodzi z dnia 31 października 2017 r. w sprawie Regulaminu Inkubatora „Bionanoparku” oraz uchwałą nr 2/V/2021 Zarządu „Bionanopark sp. z o.o. z siedzibą w Łodzi z dnia 9 lutego 2021 r. w sprawie Regulaminu Inkubatora „Bionanoparku” z późniejszymi zmianami.

¹⁵ Przyjętym uchwałą nr 37/V/2017 Zarządu „Bionanopark” sp. z o.o. z siedzibą w Łodzi z dnia 31 października 2017 r. w sprawie: Regulaminu udzielania pomocy publicznej i pomocy de minimis.

¹⁶ Przyjętym uchwałą nr 36/V/2017 Zarządu „Bionanopark” sp. z o.o. z siedzibą w Łodzi z dnia 31 października 2017 r. w sprawie: Regulaminu wynajmu sal konferencyjnych „Bionanoparku”.

— Regulaminie pracy Komitetu Naukowego¹⁷.

Przywołane dokumenty wewnętrzne uwzględniały cele Spółki określone w jej umowie, a także cele i obowiązki przedstawione w umowie z PARP.

(akta kontroli str. 362-363)

Zgodnie z zawartą z PARP umową o udzielenie wsparcia Spółka do dnia rozliczenia projektu była zobowiązana do przeznaczania odpowiednio dochodu albo zysku z działalności prowadzonej w ramach projektu objętego wsparciem wyłącznie na prowadzenie działalności w celu zapewnienia korzystnych warunków dla powstawania lub rozwoju przedsiębiorców prowadzących działalność badawczo-rozwojową lub innowacyjną.

(akta kontroli str. 362-363)

W okresie od 7 czerwca 2018 r. do 31 marca 2023 r. w Spółce, pomimo obowiązku wynikającego z umowy Spółki (§ 26 pkt 3 i 4), nie opracowywano i nie przedkładano Zgromadzeniu Wspólników wieloletnich planów działania. Nie opracowano i nie przedłożono także Planu działania na 2023 r. (więcej w sekcji: Stwierdzone nieprawidłowości).

(akta kontroli str.27-36)

W Spółce nie obowiązywała strategia działania, przy czym z dokumentów strategicznych nie wynikał obowiązek jej sporządzenia. Prezes wyjaśnił, że Zarząd opracował projekt „Strategii rozwoju Bionanopark sp. z o.o. na lata 2018-2020” jednak pomimo pozytywnego zaopiniowania przez Radę Nadzorczą nie został on zatwierdzony przez Zgromadzenie Wspólników, gdyż według dwóch głównych wspólników dokument był zbyt ogólny.

(akta kontroli str.27-55)

Wraz z projektem strategii Zarząd opracował i przedłożył do zatwierdzenia Zgromadzeniu Wspólników „Plan optymalizacji działań Bionanopark sp. z o.o.”, którego celem było podniesienie efektywności w obszarze zarządzania i ograniczenie ryzyka w dalszej działalności.

Zgodnie z analizą zawartą w przywołanym dokumencie Spółka była zobowiązana do przeznaczenia odpowiednio dochodu lub zysku z działalności prowadzonej w ramach projektu wyłącznie na prowadzenie działalności w celu zapewnienia korzystnych warunków dla powstawania lub rozwoju przedsiębiorców prowadzących działalność badawczo-rozwojową lub innowacyjną, a zachowanie trwałości projektu wiązało się nierozdzielnie z kosztami utrzymania infrastruktury w niepogorszonym stanie. Dodatkowo wskazywano w nim, że spółka od początku działalności uzyskiwała ujemne wyniki finansowe, co – zdaniem autorów opracowania – było typowe dla instytucji nastawionej statutowo na działalność, której głównym zadaniem był rozwój przedsiębiorczości i wdrażanie nowych technologii. Dla zachowania kontynuacji działania i wypełnienia celów, do których Spółka została powołana, niezbędne było wsparcie wspólników lub innych źródeł finansowania. Długoterminowa polityka wsparcia finansowego była konieczna do podniesienia efektywności (*„Analizując koszty z dwóch poprzednich lat można stwierdzić, że Spółka będzie potrzebowała około 7 mln złotych rocznie od wspólników, by zachować płynność i prowadzić bieżącą działalność”*). W celu zwiększenia efektywności działania spółka wyznaczyła następujące cele: zwiększenie przychodów, zmniejszenie kosztów działalności operacyjnej, wzrost pozostałych przychodów operacyjnych poprzez pozyskanie nowych dotacji na prowadzenie działalności B+R, wprowadzenie zmian

¹⁷ Przyjętym uchwałą nr 1/VI/2017 Rady Nadzorczej Spółki „Bionanopark” sp. z o.o. z siedzibą w Łodzi z dnia 22 czerwca 2017 r. w sprawie: zatwierdzenia „Regulaminu pracy Komitetu Naukowego”.

organizacyjnych oraz usprawnienie obecnie działających rozwiązań, zakończenie sporów sądowych, wykorzystanie podmiotów zależnych do osiągnięcia celów trudnych do zrealizowania z uwagi na uwarunkowania projektowe.

Wskazany dokument również nie został zatwierdzony przez Zgromadzenie Wspólników.

(akta kontroli str.56-112)

W Spółce potrzeby klientów w zakresie świadczonych usług¹⁸, badano do 2019 r., w wyniku czego sporządzono opracowania dot. satysfakcji klientów uwzględniające również zalecenia dla Spółki. W kolejnych latach Spółka nie prowadziła ww. badań¹⁹.

(akta kontroli str.113-182)

Prezes Spółki wyjaśnił, że od 2020 r. nie prowadzono już badań satysfakcji i potrzeb klientów Inkubatora „Bionanoparku” z nw. powodów, tj.:

- wprowadzenia od marca 2020 r. stanu pandemii spowodowanej wirusem COVID SARS 2;
- wprowadzenia pracy zdalnej i ograniczenia kontaktów zarówno z pracownikami, jak i najemcami;
- sukcesywnego uszczuplenia od kwietnia 2020 r. w Dziale Administrowania Majątkiem kadry pracowniczej, które finalnie od kwietnia 2023 r. skutkowało utratą możliwości prowadzenia działalności, poza bieżącą administracją prowadzonych spraw;
- problemów z bieżącym funkcjonowaniem (od czerwca 2022 r.), co spowodowało znaczące obniżenie jakości i zakresu świadczonych usług. Prowadzenie w tym przypadku ankiety byłoby bezcelowe, ponieważ z bieżącej korespondencji z najemcami wynikało, że Spółka nie była w stanie dokonać stosownych zmian i wprowadzać dodatkowych usług.

(akta kontroli str. 183)

W trakcie trwania kontroli Najwyższa Izba Kontroli przeprowadziła badanie kwestionariuszowe²⁰ zgodnie z którym:

- wszyscy respondenci prowadzili działalność usługową (dwa z sześciu podmiotów dodatkowo wskazały handel jako przedmiot działalności) i deklarowali obroty i aktywa o wartości nieprzekraczającej 2 mln euro, a 83% przedsiębiorstw objętych badaniem zatrudniało poniżej 10 osób;
- 50% respondentów otrzymało wsparcie przy tworzeniu przedsiębiorstwa (obejmowało ono głównie lokalizację przedsiębiorstwa i udostępnieniu infrastruktury technicznej);
- jeden podmiot, w okresie objętym kontrolą, wprowadził na rynek innowacyjne produkty (dot. technologii), przy czym żaden z respondentów nie otrzymał od Spółki pomocy w uzyskaniu wsparcia finansowego ze środków publicznych na przedsięwzięcie innowacyjne lub projekty badawczo rozwojowe (66,7% badanych wskazało, że innowacje finansowało z środków własnych);

¹⁸ Najemcy powierzchni w Inkubatorze Bionanopark Sp. z o.o., zgodnie z § 7 ust. 8 pkt 8.2 zobowiązani byli do współpracy ze Spółką w realizowanych przez Inkubator inicjatywach służących rozwojowi konkurencyjności, innowacyjności i podnoszeniu atrakcyjności oferty Inkubatora, w tym wypełniania ankiet satysfakcji klientów.

¹⁹ Z uwagi na stosowane w niniejszej kontroli kryteria oceny (legalność i gospodarność) Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje nieprawidłowości w tym zakresie, gdyż brak badania potrzeb najemców należałoby uznać za działanie nierzetelne.

²⁰ Ankiety wysłano do dziesięciu z 46 przedsiębiorców współpracujących ze spółką (tj. do 21,7% ogółu), z czego odpowiedzi odesłało sześciu przedsiębiorców (tj. 60% objętych badaniem).

- jako bariery innowacyjności w działalności przedsiębiorstw wskazywano m.in. brak środków na badania nad nowym produktem i trudności w pozyskaniu środków z zewnątrz (60% respondentów, którzy udzielili odpowiedzi) oraz wysokie koszty wdrożenia innowacji (80% respondentów), wśród ocenianych aktywności IOB najwyżej oceniono usługi szkoleń i doradztwa w zakresie informatyki i komputerów [średnia ocena to 3,7 na 5], natomiast najniżej m.in. działania Spółki w zakresie ochrony własności intelektualnej i zarządzania jakością [średnia z ocen oceniających:1]

(akta kontroli str.218-221)

W okresie objętym kontrolą, w Spółce nie były przyjęte dokumenty strategiczne nakładające obowiązek dokonywania analiz i ewaluacji stopnia realizacji zadań. Zarząd na bieżąco weryfikował wykonanie zadań objętych rocznymi planami działalności Spółki, a zgromadzone dane przekazywał na posiedzeniach Rady Nadzorczej.

(akta kontroli str.27-28, 113)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Zarząd Bionanopark sp. z o.o., w okresie od 7 czerwca 2018 r. do 31 marca 2023 r., pomimo obowiązku wynikającego z § 26 pkt 4 umowy Spółki, nie opracowywał i przedkładał Zgromadzeniu Wspólników wieloletnich planów działania. Nie opracowano również Planu działania na 2023 r. (§ 26 pkt 3 umowy Spółki).

(akta kontroli str.27-28)

Prezes wyjaśnił, że przedłożone 6 czerwca 2018 roku na Zwyczajnym Zgromadzeniu Wspólników projekty dokumentów strategicznych pt. „Plan optymalizacji działań Bionanopark sp. z o.o.” i „Strategia rozwoju Bionanopark sp. z o.o. na lata 2018-2020” pomimo pozytywnego zaopiniowania przez Radę Nadzorczą nie zostały zatwierdzone przez Wspólników. Wspólnicy nie skierowali konkretnych uwag lub wniosków, które mogłyby zostać uwzględnione w projektach ww. dokumentów, a problemy z pokrywaniem strat Spółki mimo umowy o udzielenia wsparcia zawartej z PARP i podjęciem długotrwałych negocjacji (ok. 3,5 roku) pomiędzy głównymi Wspólnikami co do ich pozycji (udziałów) w Spółce uniemożliwiły odpowiedzialne formułowanie wieloletnich planów działania i rozwoju Bionanopark sp. z o.o.

Brak Planu działania na 2023 r. wynikał natomiast z trudnej sytuacji Spółki wynikającej z prowadzonej egzekucji komorniczej, braku porozumienia z wierzycielami odnośnie zawarcia układu, długotrwałych negocjacji pomiędzy głównymi Wspólnikami co do liczby i wartości posiadanych przez nich udziałów oraz trwającego postępowania sanacyjnego.

Zdaniem NIK, w sytuacji pogłębiających się sukcesywnie z roku na rok problemów finansowych Spółki, brak długofalowego planowania i podejścia strategicznego ograniczał możliwość poprawy kondycji finansowej jednostki oraz utrzymania przez nią realizacji zadań.

(akta kontroli str. 29-36)

OCENA CZĄSTKOWA

Przyjęte w Bionanopark sp. z o.o. regulacje wewnętrzne były spójne i zawierały cele i zadania Spółki oraz uwzględniały postanowienia umowy o udzielenie wsparcia. Miały jednak ograniczony charakter, nie wykraczający poza perspektywę jednego roku. W okresie objętym kontrolą, pomimo obowiązków wynikających z zapisów umowy Spółki, Zarząd nie opracowywał i nie przedkładał Zgromadzeniu Wspólników wieloletnich planów działania. Zdaniem NIK stan taki uniemożliwiał przyjęcie perspektywicznych i długofalowych działań, które umożliwiłyby np. poprawę sytuacji Spółki.

2. Zarządzanie instytucją otoczenia biznesu

Spółka powstała z udziałem Miasta Łódź i Województwa Łódzkiego, łódzkich uczelni wyższych i środowisk biznesu w celu pozyskania kapitału i realizacji inwestycji tworzących infrastrukturę laboratoryjną, badawczą i usługową w zakresie zaawansowanych technologii i innowacyjności w dziedzinie biotechnologii i life science. Działalność Spółki koncentrowała się na komercjalizacji wyników badań naukowych oraz transferze nowych technologii do istniejących i nowo tworzonych podmiotów gospodarczych

(akta kontroli str. 362-363)

Według danych za 2018 r., zawartych w „Analizie potencjału ośrodków innowacji i ich wpływu na realizację założeń (koncepcji) inteligentnych specjalizacji²¹ w Polsce. Raport końcowy” Bionanopark stanowił kluczowe aktywa z punktu widzenia KIS 1 (Zdrowe społeczeństwo), KIS 2 (Innowacje technologiczne, procesy, bioprodukty sektora rolno-spożywczego i leśno-drzewnego), KIS 10 (Inteligentne sieci i technologie informacyjno-komunikacyjne oraz geoinformacyjne) i KIS 11 (Elektronika drukowana, organiczna i elastyczna)²².

Prezes Spółki wyjaśnił, że według stanu na rok 2023, kluczowymi specjalizacjami Spółki są:

- Według klasyfikacji krajowych specjalizacji²³: KIS 1 (Zdrowe społeczeństwo), KIS 2 (Nowoczesne rolnictwo, leśnictwo i żywność), KIS 3 (Zrównoważone bioprodukty, bioproceny i środowisko), KIS 8 (Zaawansowane materiały i nanotechnologia), KIS 9 (Elektronika i fotonika), KIS 10 (Technologie informacyjne, komunikacyjne oraz geoinformacyjne);
- Według Regionalnych Inteligentnych Specjalizacji: RIS 3 (Medycyna, Farmacja i Kosmetyki), RIS 5 (Innowacyjne Rolnictwo i Przetwórstwo Rolno-Spożywcze), RIS 6 (Informatyka i Telekomunikacja).

(akta kontroli str. 27-36)

Oferta Spółki, w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej obejmowała:

- Świadczenie usług badawczych w dziedzinach: biotechnologii, modeli anatomicznych, medycyny spersonalizowanej, IT, elektroniki organicznej, autentykacji produktu;
- Projektowanie i wytwarzanie implantów medycznych;
- Komercyjny dostęp do laboratoriów;
- Działania popularyzujące nowe technologie;
- Działania wspierające firmy w Inkubatorze;
- Usługi dodatkowe (wynajem lokali, konferencje, usługi doradcze, szkolenia).

(akta kontroli str. 362-363)

²¹ Dalej: KIS.

²² Co do zasady taka klasyfikacja wpisywała się też w kluczowe Inteligentne Specjalizacje Województwa Łódzkiego, które stanowiły:

- branża medyczna, farmacja i kosmetyki (w tym medycyna uzdrowiskowa);
- energetyka (w tym EE, OZE);
- nowoczesny przemysł włókienniczy i mody (w tym wzornictwo);
- zaawansowane materiały budowlane (w tym wzornictwo);
- innowacyjne rolnictwo i przetwórstwo rolno-spożywcze;
- informatyka i telekomunikacja.

²³ Obowiązujących od 13 lutego 2023 r.

W latach objętych kontrolą, cele i zadania związane z udostępnianiem młodym przedsiębiorcom powierzchni biurowych, biurowo-laboratoryjnych i laboratoryjnych (w tym na warunkach preferencyjnych w postaci pomocy publicznej na zasadach de minimis) realizował Inkubator Bionanoparku.

(akta kontroli str. 362-363)

Zgodnie z regulaminem Inkubatora oraz regulaminem udzielania pomocy okres inkubacji²⁴ mógł wynosić trzy lata, z możliwością przedłużenia na kolejne dwa lata po spełnieniu odpowiednich kryteriów. Zapisy przywołanych regulaminów były zgodne z zawartą umową o udzielenie wsparcia oraz rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 30 stycznia 2009 r. w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej na wspieranie ośrodków innowacyjności w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007-2013²⁵ i Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 10 lipca 2015 r. w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej w ramach Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój 2014-2020²⁶

Spółka zawierając umowy z nowymi najemcami stosowała się do wyżej opisanych regulacji wewnętrznych i przestrzegała zasad równego traktowania przedsiębiorców prowadzących działalność na jej terenie²⁷, w szczególności: przestrzegała okresu inkubacji, miesięczny czynsz najmu i opłat eksploatacyjnych określała na podstawie przyjętego cennika stanowiącego załącznik do regulaminu Inkubatora, jak i zobowiązywała podmioty do przestrzegania zapisów wskazanego regulaminu.

(akta kontroli str. 362-363)

Bionanopark posiadał 100% udziałów w dwóch spółkach zależnych: [REDAKTOWANE] i [REDAKTOWANE]

Celem działania Łódzkiego Funduszu Poręczeń Kredytowych sp. z o.o.²⁸ było wspieranie rozwoju mikro, małych i średnich przedsiębiorców z Łodzi i województwa łódzkiego poprzez ułatwienie im dostępu do finansowania dłużnego w drodze udzielania poręczeń zaciąganych przez nich kredytów i pożyczek. Dokapitalizowanie Funduszu w 2020 r. oraz opracowanie nowej oferty poręczeniowej doprowadziło do wzmocnienia jego pozycji jako funduszu poręczeniowego na lokalnym rynku usług finansowych.

Z kolei, powołana w 2017 roku spółka „[REDAKTOWANE]” była dedykowana do realizacji projektu „International Centre for Research on Innovative Biobased Materials” finansowanego w ramach działania 4.3 Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój. Realizacja projektu nie doszła do skutku i zarząd, według danych przedstawionych w sprawozdaniu rocznym za 2022 r., planował jej potencjalne wykorzystanie w innych przedsięwzięciach.

(akta kontroli str. 362-363)

Spółka, zgodnie ze sprawozdaniem Zarządu z działalności Spółki za 2022 r. była właścicielem 15 nieruchomości zabudowanych i niezabudowanych o łącznej powierzchni 10,04 ha, z czego:

²⁴ Gdzie inkubacja to okres korzystania z oferty Inkubatora na warunkach preferencyjnych, rozumiany jako okres obowiązywania umowy najmu zawartej z Bionanoparkiem

²⁵ Dz. U. z 2009 r. nr 21, poz. 116

²⁶ Dz. U. z 2015 r., poz. 1027

²⁷ Na podstawie badania dziesięciu umów zawartych z najemcami (dobór próby w sposób celowy, kryterium: wartość umowy)

²⁸ Dalej: Fundusz.

- teren użytkowany na potrzeby funkcjonowania Spółki wraz z drogą wewnętrzną obejmował trzy działki o powierzchni 6,88 ha²⁹;
- 11 działek o powierzchni 3,63 ha stanowiło tereny inwestycyjne przeznaczone na sprzedaż lub dzierżawę³⁰.

Powierzchnia użytkowa budynków, będących w dyspozycji Spółki, w całym okresie objętym kontrolą, wynosiła 18 116,85 m². Wzrosła natomiast powierzchnia użytkowa przeznaczona do wynajmu (z 3 295,46 m² na koniec 2017 r. do 4 038,85 m² na koniec I kwartału 2023 r.³¹)

(akta kontroli str. 362-363)

Pracownicy Spółki nie byli w stanie przedstawić danych dotyczących powierzchni wynajmowanych, nie gromadzili też danych dotyczących najemców (w tym liczby pracowników, realizowanych przez nich projektów i przychodów osiągniętych dzięki wdrożonym innowacjom).

Prezes Spółki wyjaśnił, że „*dane te wymagają ręcznego ich przetworzenia, a z uwagi na obecną sytuację kadrową w Spółce jest to bardzo utrudnione i czasochłonne, wymagające pozyskania danych z dokumentów źródłowych. Od 2020 roku odeszli z pracy wszyscy pracownicy stanowiący zaplecze kadrowe dla Działu Administrowania Majątkiem, a osoba (pracownik sekretariatu, aktualnie przebywający na zwolnieniu lekarskim) częściowo oddelegowany do pracy w Dziale stanowi pomoc doraźną w prowadzeniu korespondencji z najemcami.*”

(akta kontroli str.183)

W latach objętych kontrolą, w Spółce przychody ogółem spadły z 19 008,6 tys. zł w 2018 r. do 6 475,3 tys. zł w 2022 r. (spadek o 66%), co w zdecydowanej większości było konsekwencją rozliczania w czasie środków z UE (spadek z 14 409,5 tys. zł do 1 172,1 tys. zł, tj. o 91,9%) i krajowych grantów i projektów (spadek z 1 245,7 tys. zł do 122,2 tys. zł, tj. o 90,2%). W analogicznym okresie sukcesywnie rosły przychody z najmu pomieszczeń (z 1 298,9 tys. zł w 2018 r. do 2 260,1 tys. zł w 2022 r., co daje wzrost o 74%), natomiast o 19,25 % spadły przychody ze sprzedaży usług w zakresie badań naukowych i wynajmu powierzchni laboratoryjnej oraz aparatury badawczej (z 1 067 tys. zł w 2018 r. do 861,6 tys. zł w 2022 r.).

(akta kontroli str.243-244)

Prezes Spółki wyjaśnił, że Bionanopark jest spółką prawa handlowego działającą na rynku w oparciu o procesy mikroekonomiczne, prawo popytu i podaży. Katalog usług zawarty w umowie Spółki jest zbiorem możliwości, jakie ona posiada w celu transferu otrzymanego wsparcia. Usługi jakie były i są realizowane w ramach projektu nie zawsze znajdowały klientów.

(akta kontroli str. 184-193)

PARP wskazał, że ośrodek innowacyjności świadczy usługi na rzecz usługobiorców zainteresowanych skorzystaniem z usług, którzy zgłoszą się do beneficjenta lub park sam wyszuka na rynku podmioty chętne do skorzystania z wachlarza możliwych usług.

(akta kontroli str. 236-241)

²⁹ W okresie objętym kontrolą nie było zmian powierzchni wskazanego terenu.

³⁰ Tereny inwestycyjne przeznaczone na sprzedaż lub dzierżawę zmniejszyły się w wyniku przeprowadzonych transakcji o 1,3 ha w stosunku do roku 2018. Sprzedaż terenów inwestycyjnych miała miejsce w latach 2018-2019.

³¹ W czerwcu 2022 r. decyzją Zarządu zwiększono powierzchnię najmu z 3 881,35 m² do 4 038,35 m²

Usługi doradcze i szkoleniowe były elementem ogólnej oferty Spółki.

Zgodnie z wyjaśnieniami Prezesa Spółki usługi z tego zakresu miały charakter specjalistyczny i stanowiły element integralny usług badawczo-rozwojowych, czyli usług świadczonych z wykorzystaniem infrastruktury laboratoriów Spółki. W ramach najmu oferowanego firmom zlokalizowanym w Inkubatorze Bionanoparku świadczone było bieżące doradztwo z zakresu marketingu i public relations. Doradztwo było realizowane przez pracowników zatrudnionych na stanowiskach Managera ds. Public Relation i Managera ds. Marketingu. Działania były częścią kompleksowej oferty Inkubatora Bionanoparku.

W ramach działalności Laboratorium Medycyny Spersonalizowanej i Laboratorium Medycyny Spersonalizowanej i Laboratorium Biotechnologicznego w 2019 r. wykonano osobną usługę szkoleniową (szkolenie dotyczyło analizy mikrobiomu za pomocą Sekwencjonowania Nowej Generacji).

Dodatkowo Spółka analizowała możliwość świadczenia usług doradczych i szkoleniowych w ramach projektów realizowanych z dofinansowaniem. Spółka przygotowała, we współpracy z innymi partnerami krajowymi i zagranicznymi, dwa projekty³², w których przewidziane było świadczenie usług szkoleniowych i doradczych, jednak projekty te nie otrzymały dofinansowania.

Ponadto w 2019 r. Spółka wystąpiła z inicjatywą złożenia wniosku o dofinansowanie w konkursie nr RPLD.02.01.02-IP.02-10-059/19 w ramach Działania 2.1. Otoczenie biznesu, Poddziałanie 2.1.2 Profesjonalizacja usług biznesowych, typ projektu 1, Oś priorytetowa II Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka, RPO WŁ na lata 2014-2020. Projekt miał dotyczyć profesjonalizacji oraz rozwoju specjalistycznych usług świadczonych przez instytucje otoczenia biznesu na rzecz małych i średnich przedsiębiorstw poprzez wdrożenie kompleksowych programów inkubacji i akceleracji startupów, doradztwo specjalistyczne w zakresie transferu i wdrażania wiedzy i innowacji, doradztwo techniczne i technologiczne, doradztwo w zakresie usprawnienia procesów produkcyjnych i świadczenia usług. Wniosek nie został złożony, gdyż jak wyjaśnił Prezes Spółki, w procesie ubiegania się o dofinansowanie konieczne było wykazanie finansowego zabezpieczenia projektu (tj. dysponowanie kwotą 1,95 mln zł na sfinansowanie wkładu własnego, podatku VAT oraz kosztów niekwalifikowanych) oraz zabezpieczenie należytego wykonania zobowiązań przez beneficjenta do maksymalnej wysokości ok. 6 mln zł poprzez złożenie weksła in blanco. Spółka nie uzyskała stanowiska Rady Nadzorczej w przedmiotowej sprawie i dlatego nie procedowano jej na Zgromadzeniu Wspólników.

(akta kontroli str.211-221)

Pomimo opisanych wyżej rosnących wpływów z czynszu najmu i innych opłat, Spółka, w każdym roku objętym kontrolą, generowała stratę finansową, która wynosiła odpowiednio: - 9,8 mln zł w 2017 r., - 8,3 mln zł w 2018 r., - 8,5 mln zł w 2019 r., -6,9 mln zł w 2020 r. i 2021 r. oraz – 7,9 mln zł w 2022 r.

Koszty ogółem, w latach 2018-2022 zmniejszyły się o 47,5%, tj. z 27 357,4 tys. zł w 2018 r. do 14 363,7 tys. zł w 2022 r., co było konsekwencją zmniejszenia kosztów operacyjnych o 56,1% (z 26 841,6 tys. zł w 2018 r. do 11 793,5 tys. zł w 2022 r.).

Największym kosztem działalności operacyjnej, a jednocześnie kosztem z najwyższą dynamiką wzrostu był w okresie objętym kontrolą koszt utrzymania siedziby (wzrost o 55,2% tj. z 3 067,9 tys. zł na koniec 2017 r. do 4 760,3 tys. zł na koniec 2022 r.). W analogicznym okresie koszty wynagrodzeń spadły o 12,67% (z 3 981,1 tys. zł do

³² „Boosting industrial transition by activating soft innovation skills and stimulating pioneer spirit” – Interreg Europa Środkowa; „Dostępność dla innowacji w Twojej firmie. Szkolenia i doradztwo z zakresu wdrażania i rozwoju technologii kompensacyjnych i asystujących” – działanie 2.2.1 „Poprawa zarządzania, rozwój kapitału ludzkiego oraz wsparcie procesów innowacyjnych przedsiębiorstw”, typ projektu 6, II Oś priorytetowa, POWER 2014-2020

3 476,9 tys. zł), a koszty wynagrodzeń kierownictwa jednostki wzrosły o 7% (z 422,9 tys. zł do 452, 7 tys. zł). Z uwagi na ponoszone koszty związane ze szczepieniami przeciwko COVID, konieczność zlecenia badań laboratoryjnych (brak możliwości wykonania ich we własnych laboratoriach) oraz kosztami napraw zniszczeń spowodowanych nawałnicą we wskazanym okresie wzrosły również koszty usług obcych (z 1650,21 tys. zł do 2 337,9 tys. zł)

(akta kontroli str. 243-244)

Zgodnie z danymi zawartymi w sprawozdaniach z działalności Spółka z przyczyn finansowych:

- nie spełniła wymagań normy ISO 13485:2010 i proces certyfikacji w zakresie projektowania zakończono³³;
- zawiesiła proces certyfikacji w zakresie spełnienia norm PN-EN ISO/IEC 17025:2018-02³⁴;
- nie uiściła składki za przeprowadzenie audytu w Laboratorium Biofizyki Molekularnej i Nanostrukturalnej w konsekwencji czego została wykreślona z wykazu certyfikowanych jednostek badawczych³⁵.

Opisane wyżej problemy z certyfikacjami znalazły swoje odzwierciedlenie w spadających przychodach ze sprzedaży usług w zakresie badań naukowych i wynajmu powierzchni laboratoryjnej oraz aparatury badawczej³⁶.

(akta kontroli str. 184-193, 362-363)

Prezes Spółki wyjaśnił, że wskazywane w planach rocznych środki finansowe, które mogłyby być przeznaczone na nakłady inwestycyjne związane z wyposażeniem laboratoriów i certyfikację badań Zarząd ujmował w kwotach wynikających z wniosków o pokrycie strat za poszczególne lata obrachunkowe. Wnioski takie, w okresie objętym kontrolą, były corocznie kierowane do Zwyczajnych Zgromadzeń Wspólników.

(akta kontroli str. 184-193)

³³ Polskie Centrum Badań i Certyfikacji (PCBC) w dniu 26 stycznia 2022 r. przeprowadziło audyt dostosowania Pracowni Indywidualnych Implantów Medycznych do aktualnie obowiązujących wymagań prawnych w zakresie wyrobów medycznych. Audytorzy stwierdzili, że Pracownia nie przedstawiła dowodów skutecznego funkcjonowania, utrzymania i doskonalenia systemu zarządzania. W trakcie audytu stwierdzono niezgodności z procedurą. W celu zweryfikowania skuteczności działań korygujących niezbędne byłoby przeprowadzenie dodatkowego audytu (re-audit).

Zarząd, w dniu 21 marca 2022 r., omówił zaistniałą sytuację z menagerami laboratorium, którzy poinformowali, że wprawdzie istnieje możliwość wykonania dodatkowego audytu, dotyczącego oceny dokumentacji wyrobu medycznego w świetle nowego rozporządzenia UE o Wyrobach Medycznych (MDR), jednak było to nierealne do wykonania, gdyż:

- termin potrzebny do weryfikacji działań określony przez PCBC był niewykonalny (potrzebne byłoby kilkanaście miesięcy);
- koszt uzyskania nowej akredytacji zezwalającej na wytwarzanie wyrobu medycznego szacowano na ponad 500 tys. zł netto, co w świetle uzyskiwanych przychodów ze sprzedaży implantów wydawało się ekonomicznie nieopłacalne.

Mając powyższe na uwadze zdecydowano o zawieszeniu działalności Pracowni Indywidualnych Implantów Medycznych.

³⁴ Proces certyfikacji zawieszono do 15 lutego 2024 z uwagi na: niegenerowanie przez Laboratorium Autentyfikacji Produktu zaplanowanych przychodów (znane sieci marketów nie zdecydowały się na masowe badanie wina), brak odpowiedniej obsady kadrowej (w sierpniu 2023 r. w Laboratorium pracowała jedna osoba na pół etatu) i brak środków pozwalających na ponoszenie dodatkowych kosztów.

³⁵ Składka wynosiła 6 tys. zł i nie została uiiszczona z uwagi na blokadę rachunków bankowych Spółki i trudności z utrzymaniem płynności finansowej

³⁶ Przychody te wynosiły odpowiednio: 1 067 019,12 zł w 2018 r. (co dawało wykonanie planu na poziomie 51,2%), 2 010 835,05 zł w 2019 r., 1 180 560,53 zł w 2020 r., 935 853,83 zł w 2021 r. i 861 583,17 zł w 2022 r. (co dawało wykonanie planu na poziomie 37,96%). Z uwagi na stosowane w niniejszej kontroli kryteria oceny (legalność i gospodarność) Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje nieprawidłowości w tym zakresie, gdyż brak wykonania założeń planów rocznych należałoby uznać za działanie nierzetelne.

Prezydent Miasta Łodzi oraz Marszałek Województwa Łódzkiego wyjaśnili, że Bionanopark sp. z o. o. jest kapitałową spółką handlową, posiadającą osobowość prawną i prowadzenie procesu certyfikacji leży w kompetencjach Zarządu.

Dodatkowo Prezydent Miasta wyjaśnił, że Spółka w minionych latach została wyposażona w majątek trwały i obrotowy, który zdaniem Wspólnika winien wystarczyć na realizowanie i finansowanie stawianych przed Bionanoparkiem celów.

(akta kontroli str. 222-235)

W 2021 r. Spółka podjęła prace nad przygotowaniem aplikacji o środki przyznawane w drodze naboru do konkursu nr RPLD.01.02.01-IP.02-10-076/21, ogłoszonego przez Centrum Obsługi Przedsiębiorcy, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020, Oś Priorytetowa I: Badania, Rozwój i Komercjalizacja Wiedzy, Działanie I.2: Inwestycje przedsiębiorstw w badania i innowacje, Poddziałanie 1.2.1 „Infrastruktura B+R przedsiębiorstw”. Projekt pn. „Innowacyjne rozwiązania w zakresie medycyny spersonalizowanej. Identyfikacja, walidacja, opracowanie i wdrożenie nowych biomarkerów chorób cywilizacyjnych” miał na celu zakup sekwenatora genomowego do wykonywania badań naukowych oraz prac badawczo-rozwojowych przez Laboratorium Medycyny Spersonalizowanej i Laboratorium Biotechnologicznego Bionanoparku³⁷.

Uchwałą z dnia 10 września 2021 r. Rada Nadzorcza Spółki wyraziła zgodę na zaciągnięcie przez Spółkę zobowiązania do kwoty 1,5 mln zł brutto, w związku z planowanym złożeniem wniosku w ramach ww. konkursu, pod warunkiem zapewnienia przez Wspólników płynności finansowej Spółki oraz zabezpieczenia środków finansowych na wkład własny Spółki w realizację projektu. W uchwale przewidziano, że zapewnienie płynności Spółki może nastąpić w dowolnej formie zatwierdzonej przez Zgromadzenie Wspólników, poprzez wniesienie dopłat przez Wspólników lub podwyższenie kapitału zakładowego Spółki.

Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników zwołane przez Zarząd i obradujące w okresie 29 września – 2 listopada 2021 r. nie podjęło uchwały o pokryciu straty za rok 2018, a na podstawie uchwały o podwyższeniu kapitału o 2 mln zł płynność finansową Spółki w tym czasie nie gwarantowała wywiązania się z obowiązków określonych warunkami ww. konkursu.

(akta kontroli str. 184-193)

Prezydent Miasta Łodzi wyjaśnił, że brak podjęcia uchwały o pokryciu straty za 2018 r. w roku 2021 wynikał z faktu zdjęcia tego punktu z obrad Zgromadzenia na wniosek Zarządu Spółki, w związku z trwającym procesem uzgodnień i brakiem porozumienia Wspólników w kwestii dalszego ich udziału w Spółce. Ponadto brak było jednomyślnej woli wszystkich Wspólników w zakresie pokrycia straty Spółki poprzez wniesienie dopłat, a zgodnie z § 12 umowy Spółki uchwała zobowiązująca wspólników do dopłat musi być podjęta jednogłośnie.

(akta kontroli str. 229-235)

Marszałek Województwa Łódzkiego wyjaśnił zaś, że zgodnie z treścią przedmiotowej uchwały zgoda na zaciągnięcie przez Spółkę zobowiązania została udzielona warunkowo, a jako jedno ze źródeł zapewnienia płynności finansowej Spółki obok wniesienia dopłat (na pokrycie straty) wskazano również podwyższenie kapitału

³⁷ Zgodnie z założeniami konkursu Spółka mogła ubiegać się o dofinansowanie do zakupu – w przypadku uzyskania dofinansowania Spółka jako beneficjent środków finansowych uzyskanych w ramach konkursu byłaby zobligowana do wniesienia wkładu własnego w wysokości ok. 630 tys. zł

zakładowego Spółki, do którego każdy ze wspólników może przystąpić samodzielnie w miarę posiadanych możliwości finansowych.

(akta kontroli str. 222-228)

Bionanopark sp. z o.o. nie występował z wnioskiem o przyznanie akredytacji dla ośrodków innowacji świadczących usługi proinnowacyjne.

Prezes Spółki wyjaśnił, że analizowano kryteria oceny wniosków obowiązujące w perspektywie finansowej UE 2014-2020, w tym zapis dotyczący doświadczenia w świadczeniu usług proinnowacyjnych dla przedsiębiorców wyrażone m.in. poprzez zaświadczenia o udzielonej pomocy *de minimis* z tytułu realizacji usług proinnowacyjnych. We wskazanym okresie Spółka nie mogła wykazać doświadczenia udokumentowanego w wymagany sposób, mimo iż świadczyła usługi proinnowacyjne (rozumiane jako usługi badawczo-rozwojowe).

W latach 2019-2020 przedstawiciele Spółki uczestniczyli w konsultacjach organizowanych przez Stowarzyszenie Organizatorów Ośrodków Innowacji i Przedsiębiorczości w Polsce mających na celu wypracowania nowych zasad systemu akredytacji, z uwzględnieniem specyficznych potrzeb parków naukowo-technologicznych. System akredytacji wdrożony w nowej perspektywie finansowej (2021-2027) odwołuje się jednak nadal do doświadczenia ośrodka oraz do udokumentowania współpracy między członkami konsorcjów. Spółka podjęła rozmowy w celu powołania konsorcjum – rozważano powołanie konsorcjum we współpracy m.in. z [REDAKTOWANE]

[REDAKTOWANE], jak również zdefiniowała potencjalne obszary technologiczne, w których miała zbudować ofertę usługową. Z uwagi na przedłużające się prace nad programami operacyjnymi dla okresu finansowania 2021-2027 i odwiekanymi terminami konkursów dla ośrodków innowacyjności i dla przedsiębiorców działania w zakresie powołania konsorcjum nie zostały sfinalizowane.

(akta kontroli str. 27-36)

W okresie objętym kontrolą, w Spółce obowiązywał „Regulamin realizacji wydatków o wartości szacunkowej nie przekraczającej wyrażonej w złotych równowartości 30 000 euro”³⁸ i „Regulamin Komisji Przetargowej”³⁹. Pracownicy zostali zobowiązani do stosowania wskazanych dokumentów na mocy zarządzenia nr 3/2021 Prezesa Zarządu Bionanopark sp. z o.o. z dnia 27 kwietnia 2021 r. w sprawie stosowania procedur związanych z realizacją zakupów w „Bionanopark” sp. z o.o.

Zgodnie ze wskazanymi dokumentami Spółka była zobowiązana do przeprowadzania zamówień w sposób zapewniający zachowanie uczciwej konkurencji oraz równe traktowanie wykonawców, a wydatki winny być dokonywane w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasady należytej staranności i uzyskiwania najlepszych efektów.

(akta kontroli str. 362-363)

³⁸ Przyjętego uchwałą nr 10/VI/2021 Zarządu Bionanopark sp. z o.o. z siedzibą w Łodzi z dnia 20 kwietnia 2021 r. w sprawie: Regulaminu udzielania zamówień publicznych, których wartość szacunkowa nie przekracza kwoty 130 000 PLN

³⁹ Wprowadzonego do stosowania uchwałą nr 11/VI/2021 Zarządu „Bionanopark” sp. z o.o. z siedzibą w Łodzi z dnia 20 kwietnia 2021 r. w sprawie: „Regulaminu pracy komisji przetargowej”

Wydatki w Spółce były dokonywane zgodnie z przyjętymi i opisanymi wyżej procedurami⁴⁰, tj. w szczególności:

- wydatki poprzedzało złożenie wniosku do Zarządu z prośbą o zgodę na przeprowadzenie postępowania o udzielenie zamówienia lub zakup;
- przed udzieleniem zamówienia dokonywano analizy rynku poprzez wysłanie zaproszenia do składania ofert;
- zamówień udzielano wykonawcom, którzy złożyli najkorzystniejszą ofertę

(akta kontroli str. 245-361)

Od 2016 roku Spółka była w sporze sądowym z wierzycielem Spółki, w związku z przelewem przez bank na jego rzecz wierzytelności, którą bank posiadał wobec Bionanopark sp. z o.o. jako zabezpieczenie udzielonego wykonawcy kredytu na realizację inwestycji na rzecz Spółki⁴¹. W dniu 16 lutego 2018 r. Sąd I instancji wydał wyrok uwzględniający w całości roszczenie wierzyciela. Spółka wniosła apelację, a następnie skargę kasacyjną do Sądu Najwyższego, który postanowieniem z dnia 15 kwietnia 2022 r. odmówił przyjęcia tejże skargi do rozpoznania. Wobec powyższego Spółka wniosła do Sądu Apelacyjnego w Łodzi wniosek o wznowienie postępowania z uwagi na nowe okoliczności ujawnione w trakcie postępowania prowadzonego pod nadzorem Prokuratury. Jednocześnie Spółka złożyła wniosek o zabezpieczenie roszczenia poprzez wstrzymanie wykonania wyroków obu instancji oraz o nienadawanie klauzuli wykonalności do czasu rozpoznania wniosku o wznowienie postępowania.

W dniu 27 kwietnia 2022 r. główny wierzyciel Spółki złożył wniosek do Sądu Apelacyjnego w Łodzi o nadanie klauzuli wykonalności, a w konsekwencji został również złożony wniosek do komornika sądowego o wszczęcie egzekucji w oparciu o wydany tytuł wykonawczy. W związku z powyższym rachunki bankowe Spółki zostały zajęte, co doprowadziło do ograniczonych możliwości regulowania zobowiązań.

W celu utrzymania kontynuacji działalności Zarząd Spółki podjął decyzję o wdrożeniu procedury restrukturyzacji w oparciu o ustawę prawo restrukturyzacyjne w trybie postępowania o zatwierdzenie układu – procedura ta została wdrożona z dniem 1 lipca 2022 r., jednak wobec faktu niezawarcia porozumienia z głównym wierzycielem nie było możliwe zawarcie układu i postępowanie restrukturyzacyjne zakończyło się z dniem 7 listopada 2022 r. bez osiągnięcia zamierzonego celu.

Wobec powyższego, Zarząd Spółki podjął decyzję o złożeniu do sądu wniosku o otwarcie postępowania sanacyjnego a następnie o wszczęcie postępowania upadłościowego.

Tymczasowy nadzorca sądowy, zobowiązany przez Sąd do złożenia opinii, która wpłynie na decyzje o otwarciu postępowania sanacyjnego lub skierowanie postępowania w kierunku upadłości, stwierdził, że powodzenie restrukturyzacji zależne jest od dokonania dopłat Wspólników.

W konsekwencji w dniu 21 grudnia 2022 r. nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników na podstawie uchwał 8/2022 i 9/2022 zadecydowało pokryć straty za 2019 i 2020 rok, proporcjonalnie do posiadanych udziałów na łączną kwotę 15 568, 84 tys. zł, z terminem wpłaty do 31 grudnia 2024 r.

⁴⁰ Na podstawie badania pięciu wydatków dobranych w sposób celowy (do badania przyjęto wydatki o największej wartości, z pominięciem opłat za media). Łączna kwota objętych badaniem wydatków wynosiła 479,1 tys. zł, z czego dwa wydatki dotyczyły napraw po nawałnicy, a kolejne wydatki dotyczyły automatyzacji destylarki, sekwencjonowania płytek genomów oraz zakupu zestawów protetycznych.

⁴¹ Dochodzona kwota wynosiła 2 942,8 tys. zł

Możliwość kontynuacji działalności przez Spółkę uzależniona było od realizacji wskazanych wyżej uchwał, a także systematycznych wpłatach środków finansowych wspólników, które pozwolą na spłatę zobowiązań, oraz mogą pozytywnie wpłynąć na decyzję Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi, XIV Wydział Gospodarczy ds. Upadłościowych i Restrukturyzacyjnych o otwarciu postępowania sanacyjnego.

(akta kontroli str. 362-363)

Zgodnie z wyjaśnieniami Prezydenta Miasta Łodzi z rocznych i kwartalnych sprawozdań Spółki wynika, iż bieżąca sytuacja Spółki jest efektem zbyt niskiej wysokości osiąganych przychodów w stosunku do kosztów jej funkcjonowania, w tym wysokich kosztów utrzymania obiektów.

(akta kontroli str. 229-235)

Marszałek Województwa wyjaśnił natomiast, że na obecną sytuację Spółki mają główny wpływ dwa czynniki o charakterze systemowym, tj.:

- struktura własnościowa Spółki – wspólnik, który posiada większość udziałów podczas Zgromadzenia Wspólników wskazuje kandydata na Prezesa Zarządu, największą liczbę członków Rady Nadzorczej, w tym jej Przewodniczącego, powinien ponosić jednocześnie odpowiedzialność za utrzymanie przez Spółkę płynności finansowej oraz jej rozwój. Obecna struktura własnościowa Spółki, z uwagi na wymagany ustawowo udział w ewentualnym pokrywaniu strat tego nie gwarantuje. Brak jest też woli większościowego wspólnika do dokapitalizowań Spółki na oczekiwanym przez Zarząd Bionanopark poziomie;
- struktura finansowa Spółki – zbyt duża i konsekwentnie utrzymywana dysproporcja pomiędzy osiąganymi przez Spółkę przychodami, a generowanymi kosztami.

(akta kontroli str. 222-228)

Prezes Spółki wyjaśnił, że Bionanopark działa w skrajnie nieprzyjnym otoczeniu biznesowym, które w dużej mierze przyczyniło się do obecnej sytuacji Spółki. Czynniki utrudniające funkcjonowanie to przede wszystkim:

- posiadanie wieloletniego sprzętu, mało atrakcyjnego w stosunku do innych laboratoriów (zwłaszcza komercyjnych), ale też uczelni wyższych dyktujących ceny badań na nieosiągalnym dla Spółki poziomie;
- brak akredytacji, także ze względu na ich koszty, dla poszczególnych laboratoriów i badań;
- posiadanie statusu dużego przedsiębiorstwa, co w przypadku niektórych grantów na badanie naukowe powoduje konieczność posiadania znacznych środków finansowych na wkład własny;
- powstanie w ostatnim czasie konkurencyjnych przedsięwzięć w strukturach łódzkiego Uniwersytetu Medycznego – BRAIN i MOLECOLAB (w przeważającej mierze sfinansowanych przez jednego z ważnych udziałowców, tj. Samorząd Województwa Łódzkiego).

(akta kontroli str.184-193)

W trakcie trwania kontroli, w związku z pojawieniem się podmiotu potencjalnie zainteresowanego nabyciem od wspólników Bionanoparku udziałów i kapitałowym zaangażowaniem się w to przedsięwzięcie, wspólnicy, działając w oparciu o podpisane Porozumienie z dnia 10 lipca 2023 r. oraz uchwałę nr 21/2023 Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników Bionanopark sp. z o.o. z dnia 5 lutego 2023 r. w sprawie wyrażenia zgody na zbycie udziałów w Spółce, wyrazili gotowość

do pokrywania strat i finansowania bieżącej działalności Spółki stosownie do posiadanych możliwości finansowych i wielkości kwot przewidzianych na ten cel w swoich budżetach, celem zapewnienia dalszego funkcjonowania Spółki do czasu zakończenia negocjacji z inwestorem, nie dłużej jednak niż do końca 2023 r.

(akta kontroli str.229-235)

Marszałek Województwa Łódzkiego wyjaśnił, że uporządkowanie struktury właścicielskiej, które nastąpiłoby na skutek zbycia wszystkich udziałów w Spółce, pozwoliłoby na bardziej efektywne wykorzystanie potencjału infrastruktury Bionanopark sp. z o.o. przy zachowaniu interesu społecznego obejmującego m.in. rozwój województwa łódzkiego w zakresie nauki, badań i rozwoju, jak również uporządkowałoby kwestię odpowiedzialności wspólników Spółki za prowadzone przez nią działania przekładającej się następnie na odpowiedzialność za zachowanie przez Bionanopark sp. z o.o. płynności finansowej.

(akta kontroli str.223-228)

Prezes Spółki wyjaśnił, że „instytucje otoczenia biznesu (IOB) w Polsce wpisują się bezpośrednio w strategię rozwoju przedsiębiorczości na wszystkich szczeblach innowacyjnej gospodarki kraju, od samorządu po struktury centralne. Dzisiaj instytucje te, z uwagi na bariery instytucjonalno-prawne połączone z nieskoordynowaną na poziomie centralnym konsumpcją środków finansowych, zamiast ułatwić transfer wiedzy i innowacji do biznesu często go utrudniają. Większość IOB jest podmiotami niedziałającymi dla zysku, a z uwagi na wymóg np. rozliczeń skarbowych zmuszanymi do działania w warunkach konkurencji rynkowej. W niektórych przypadkach powstały ośrodki wyposażone w bliźniaczą infrastrukturę, które zamiast uzupełniać się wzajemnie rywalizowały na tych samych płaszczyznach transferu technologii. Ciężko mówić o istnieniu systemu instytucji otoczenia biznesu w Polsce, ponieważ nie ma zmapowanych potrzeb przemysłu/biznesu już na poziomie centralnym. W okresie realizacji Programów operacyjnych zarówno krajowych, jak i samorządowych powstało wiele nowych ośrodków, które bez szeroko rozumianego wsparcia publiczno-prywatnego nie są w stanie konkurować z niezależnymi centrami transferu i współpracy na linii biznes – nauka.

Pomimo tego, że środowisko IOB jest dobrze zorganizowane, to jego głos jest często pomijany w sprawach kluczowych dla rozwoju, jak ma to miejsce np. w przypadku utworzenia systemu akredytacji usług innowacyjnych świadczonych przez ośrodki. Jest to istotna bariera w profesjonalizacji usług. Kluczową sprawą jest też fakt odpływu wyszkolonej i wyspecjalizowanej kadry w ramach wcześniej prowadzonych projektów inwestycyjnych. Zamrożenie finansowania publicznego powoduje, że nie jest możliwe utrzymanie wysokiego poziomu innowacyjności ośrodka oraz rozwoju kadry naukowej na cele B+R.

Obecny potencjał wsparcia na rzecz MŚP jest wciąż do wykorzystania, ale nie będzie to możliwe bez dostępu do prostych narzędzi transferu środków finansowych dla przemysłu, w szczególności Start-upów oraz Spin-off. Analiza potrzeb poszczególnych regionów Polski pod względem tworzenia rynku dla tego typu podmiotów jest dość dobrze przeprowadzona przez IOB (w tym wypadku mowa jest o Inkubatorach przedsiębiorczości i Inkubatorach technologicznych działających w ramach parków naukowo-technologicznych). Pozostaje kwestia wykorzystania tej wiedzy na poziomie centralnym i skierowania strumienia pieniędzy tam, gdzie on będzie efektywnie wykorzystany.

Dalsze inwestycje w Instytucje Otoczenia Biznesu powinny być przeprowadzone na podstawie zgłaszanego zapotrzebowania przez firmy technologiczne, co pozwoli na

zwiększenie sprawności działań związanych z transferem pieniądza oraz spowoduje rzetelne ukierunkowanie oferty usług proinnowacyjnych i interdyscyplinarnych."

(akta kontroli str.184-193)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

W okresie objętym kontrolą, w Spółce obowiązywały regulacje dotyczące wykorzystania posiadanego mienia, w tym udostępniania go przedsiębiorcom, a pracownicy Spółki zawierając nowe umowy z najemcami stosowali się do ich zapisów, jak również przestrzegali zasad równego traktowania przedsiębiorców. W Spółce przestrzegano również wewnętrznych procedur zakupowych. Jednak w okresie objętym kontrolą jednostka nie podjęła skutecznych działań na rzecz ustabilizowanie lub względnej poprawy swojej sytuacji finansowej. NIK wskazuje również, iż brak utrzymania certyfikacji laboratoriów ograniczał ofertę jednostki i utrudniał m.in. realizację celu Spółki jakim jest tworzeniu właściwej infrastruktury dla zapewnienia warunków do generowania innowacji, co jednocześnie przełożyło się na brak realizacji celu zarządczego dotyczącego zwiększenia przychodów netto ze sprzedaży usług laboratoryjnych.

Najwyższa Izba Kontroli, z uwagi na nieprzedłożenie przez Spółkę dokumentów dotyczących wykorzystania posiadanej infrastruktury odstępuje od dokonania oceny w tym zakresie. Jednocześnie NIK zauważa, że problemy kadrowe Spółki, sposób zarządzania dokumentacją i trudności w dostępie do danych analitycznych w kontrolowanym podmiocie w znacznym stopniu mogły utrudniać podejmowanie decyzji zarządczych, jak i stwarzać ryzyko m.in. dla realizacji warunków okresu trwałości projektu objętego umową o udzieleniu wsparcia.

OBSZAR

3. Osiągnięcie przez instytucję otoczenia biznesu założonych efektów

Opis stanu
faktycznego

Zgodnie z wnioskiem o wsparcie Projektu rozszerzonego (Oś priorytetowa 5: dyfuzja innowacji, działanie 5.3: wspieranie ośrodków innowacyjności) Spółka zobowiązana była do realizacji celów projektu wyrażonych we wskaźnikach produktu (powierzchnia wybudowanych/zmodernizowanych budynków, wartość wybudowanej/zmodernizowanej infrastruktury technicznej, wartość zakupionego wyposażenia) oraz wskaźnikach rezultatu, zdefiniowanych jako:

- Liczba przedsiębiorstw korzystających z zakupionego wyposażenia i infrastruktury technicznej – wartość docelowa: 68;
- Liczba zrealizowanych usług doradczych na rzecz przedsiębiorców – wartość docelowa: 70;
- Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach korzystających ze wsparcia – wartość docelowa: 28;
- Liczba nowoutworzonych przedsiębiorstw na terenie objętym realizacją projektu – wartość docelowa 68;
- Liczba podmiotów zaangażowanych w prowadzenie działalności wynikającej z projektu – wartość docelowa: 1;

Jako rok docelowy dla powyższych wskaźników określono rok 2015.

(akta kontroli str. 335-336)

Spółka, zgodnie z umową o udzielenie wsparcia, zobowiązana była do osiągnięcia założonych celów i wskaźników określonych we wniosku i do zapewnienia trwałości efektów projektu przez okres 20 lat od dnia zakończenia jego realizacji, w tym:

- Do dnia rozliczenia wsparcia Spółka zobowiązała się do przeznaczania odpowiednio dochodu albo zysku z działalności prowadzonej w ramach projektu wyłącznie na prowadzenie działalności w celu zapewnienia korzystnych warunków dla powstawania lub rozwoju przedsiębiorców prowadzących działalność badawczo-rozwojową lub innowacyjną;
- Do prowadzenia działalności mającej na celu transfer otrzymanego wsparcia (szczegółowy opis zobowiązania Spółki znajduje w obszarze I, przypis nr 10) przez okres co najmniej 20 lat od dnia zakończenia realizacji projektu.

(akta kontroli str. 335-336)

Zgodnie z przyjętą w Spółce i zaakceptowaną przez PARP metodologią wyliczania wskaźników rezultatu projektu wszystkie wskaźniki raportowano w wartościach narastających.

(akta kontroli str.113, 336)

Dyrektor Departamentu Projektów Infrastrukturalnych PARP wyjaśnił, że zaplanowane we wniosku o wsparcie projektu wskaźniki produktu zostały osiągnięte na koniec realizacji projektu. Osiągnięte również zostały wskaźniki rezultatu.

(akta kontroli str. 236-241)

Obowiązki Spółki zostały określone w obowiązujących w okresie objętym kontrolą rocznych planach działalności, a także w przyjętych regulacjach wewnętrznych (w tym w szczególności w regulaminie Inkubatora).

W planach działania wskazywano, że do dnia rozliczenia wsparcia Spółka jest zobowiązana przeznaczyć odpowiednio dochód albo zysk z działalności prowadzonej w ramach projektu wyłącznie na funkcjonowanie w celu zapewnienia korzystnych warunków dla powstania lub rozwoju przedsiębiorców prowadzących działalność badawczo-rozwojową lub innowacyjną, a zachowanie trwałości projektu wiąże się nierozdzielnie z kosztami utrzymania infrastruktury w niepogorszonym stanie. Wskazywano również na określony w umowie o udzielenie wsparcia obowiązek transferu otrzymanego wsparcia. Nie definiowano natomiast wymiernych wskaźników definiujących przywołane w dokumentach cele.

(akta kontroli str. 335-336)

We wszystkich latach objętych kontrolą, Zarząd Spółki zobowiązany był do realizacji celów zarządczych określonych uchwałami Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników, przy czym wykonanie nałożonych zadań z roku na rok spadało i przedstawiało się następująco:

- Cel 1 „Zmniejszenie wysokości generowanej straty ze sprzedaży na koniec danego roku, liczonej bez uwzględnienia kosztów amortyzacji, o co najmniej 20% w stosunku do roku poprzedniego nie mniej niż o 10% dla wartości poniżej 10% uznaje się, że cel nie został osiągnięty” – za lata 2018-2021 jego wykonanie wynosiło 0%;
- Cel 2 „Zwiększenie przychodów netto z najmu pomieszczeń Inkubatora o co najmniej 10% w stosunku do roku poprzedniego, nie mniej niż 5% przychodów – dla wartości poniżej 5% uznaje się, że cel nie został osiągnięty lub wynajęcie 95% powierzchni Inkubatora, nie mniej jednak niż 90% powierzchni wynajmowanej dla wskaźnika poniżej 90% powierzchni Inkubatora uznaje się, że cel nie został osiągnięty” – w latach 2018-2019 cel

został zrealizowany w 100%, w 2020 r. cel zrealizowano w 46,1%, a w 2020 r. – 74,26%;

- Cel 3 „Zwiększenie przychodów netto ze sprzedaży usług laboratoryjnych o co najmniej 30% w stosunku do roku poprzedniego, nie mniej jednak niż 20%, dla wartości poniżej 20% uznaje się, że cel nie został osiągnięty” – w roku 2019 cel został zrealizowany w 100%, w pozostałych latach jego wykonanie wynosiło 0%;
- Cel 4 „Osiągnięcie 120% wskaźnika bieżącej płynności finansowej z roku poprzedniego, nie mniej niż 110%, przy czym przy wyliczaniu wskaźnika płynności nie będą brane pod uwagę środki pieniężne przekazywane przez wspólników, dla wskaźnika poniżej 110% w stosunku do roku poprzedniego uznaje się, że cel nie został osiągnięty” – w roku 2018 cel zrealizowano w 100%, w 2019 r. – w 21,8%, a w latach 2020-2021 jego wykonanie wynosiło 0%⁴².

(akta kontroli str. 194-208)

Prezes Spółki wyjaśnił, że cele nr 1 i 3 „były realizowane w niewielkim stopniu przede wszystkim z uwagi na brak środków finansowych na doinwestowanie działalności dotyczącej usług laboratoryjnych. Chcąc wyjść naprzeciw oczekiwaniom rynku istnieje konieczność uzupełniania sprzętu laboratoryjnego oraz zdobycie dodatkowych certyfikatów i akredytacji. W tym celu konieczna była długotrwała polityka wsparcia finansowego Wspólników. Tymczasem z początkiem 2019 r. Wspólnicy zrezygnowali z pokrywania strat na bieżąco. W czerwcu 2019 r. uchwalono pokrycie straty za 2018 r. z przyszłych zysków, gdzie analizując koszty z dwóch poprzednich lat można było stwierdzić, że Spółka nadal potrzebowała dopłat nie tylko na bieżące funkcjonowanie, ale też na dodatkowe inwestycje. Dodatkowo powstały trudności z pozyskiwaniem klientów wynikające z wprowadzenia stanu epidemii w marcu 2020 r.

W 2020 r. Spółka zaczęła odnotowywać zmniejszenie przychodów z świadczonych usług laboratoryjnych i mimo zmniejszenia straty ze sprzedaży nie udało się osiągnąć wymaganych wskaźników. Zarząd Spółki optymalizował wysokie koszty utrzymania oraz informował Wspólników o sytuacji finansowej na bieżąco. Środki finansowe, które mogłyby być przeznaczone na nakłady inwestycyjne związane z wyposażeniem laboratoriów i certyfikacją badań Zarząd ujmował w kwotach wynikających z wniosków o pokrycie straty za poszczególne lata obrachunkowe. Wnioski takie w okresie objętym kontrolą były corocznie kierowane do Zwyczajnych Zgromadzeń Wspólników. Przy braku porozumienia Wspólników w kwestii pokrywania strat Spółka musiała skupić się na utrzymaniu bieżącej działalności, dlatego nie rozpoczęto żadnych inwestycji.

Z założenia usługi laboratoryjne Bionanoparku miały być świadczone łódzkim uczelniom, które były udziałowcami jednak w 2016 r. dwie z nich wycofały swoje kapitały stając się podmiotami konkurencyjnymi.”

(akta kontroli str.209-217)

W 2018 r. Spółka zawarła umowę⁴³ z Narodowym Centrum Nauki w Krakowie, której celem była realizacja projektu badawczego pt. „Wpływ wybranych nanocząstek na właściwości sprężyste komórek śródbłonka oceniany z wykorzystaniem mikroskopii

⁴² Cele zarządcze nałożone na Zarząd przez Radę Nadzorczą były realizowane w okresie objętym kontrolą w niewielkim stopniu, jednak z uwagi na stosowane w kontroli kryteria oceny (ocena w oparciu o kryterium legalności i gospodarności, bez kryterium rzetelności) NIK odstępuje od formułowania nieprawidłowości w tym zakresie.

⁴³ Umowa nr UMO-2017/26/D/ST4/00918 z dnia 6 czerwca 2018 r.

sił atomowych”, na realizację którego otrzymała 463,1 tys. zł. Spółka zrealizowała ww. projekt i zgodnie z umową opublikowała następnie w wydawnictwach o zasięgu międzynarodowym, poddane wcześniej ewaluacji, wyniki badań, zrealizowane w ramach projektu⁴⁴.

(akta kontroli str. 362-363)

W latach objętych kontrolą, otrzymała również dofinansowanie z Narodowego Centrum Nauki w ramach:

- umowy⁴⁵ o dofinansowanie projektu „Projektowanie i wytwarzanie spersonalizowanych implantów medycznych” w ramach Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój⁴⁶;
- umowy⁴⁷ o realizację i finansowanie projektu badawczego pt. „Ocena pierwotnych i wtórnych zaburzeń molekularnych warunkujących oporność na leki z grupy inhibitorów proteasomu (bortezomib, carfilzomib) i innych leków przeciwszpiczakowych u chorych na szpiczaka plazmacytowego”, który uzyskał finansowanie w ramach konkursu „OPUS 12”⁴⁸;

przy czym w żadnej z tych umów Spółka nie była liderem konsorcjum.

(akta kontroli str. 362-363)

W każdym roku objętym kontrolą Spółka, na wniosek PARP, przedkładała oświadczenia dotyczące utrzymania trwałości projektu. W 2019 r. została również przeprowadzona przez PARP kontrola trwałości projektu – Spółka otrzymała wówczas ocenę pozytywną.

(akta kontroli str.236-241, 362-363)

PARP wyjaśnił, że Spółka udzielała zawsze odpowiedzi na pytania i prośby jakie były przekazywane. Realizacja procesu inwestycyjnego i wyposażenia ośrodka innowacyjności, na który Spółka otrzymała wsparcie zakończyła się 5 maja 2016 r. wraz z przekazaniem ostatniej płatności w projekcie. Od tego czasu problemem jaki odnotowała Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości było stwierdzenie nieprawidłowości na podstawie kontroli doraźnej przeprowadzonej w dniach 29 sierpnia – 19 września 2016 r. w zakresie udzielania zamówień w projekcie.

W toku kontroli PARP stwierdził, że:

- w przypadku dziewięciu umów naruszono art. 40 ust. 3 ustawy PZP poprzez niedopełnienie obowiązku przekazania ogłoszenia o zamówieniu do Urzędu Publikacji Unii Europejskiej (dalej: UPUE), przy jednoczesnym niezamieszczeniu ogłoszenia o zamówieniu w Biuletynie Zamówień Publicznych i niezapewnieniu odpowiedniego poziomu upublicznienia, co było skutkiem sztucznego podziału zamówienia na części, który spowodował,

⁴⁴ „Endothelial cell aging detection by means of atomic force Spectroscopy” – wyd. Wisley; „Microscopic analysis of the nanostructures impact on endothelial cells” – wyd. Engineering of Biomaterials; „In situ-formed bacterial exopolysaccharide (EPS) as a potential carrier for anchorage-dependent cell cultures” – wyd. Engineering of Biomaterials; „Dysfunction of endothelial cells exposed to nanomaterials assessed by atomic force spectroscopy” – wyd. Elsevier; „Osteosarcoma cells in early and late stages as cancer in vitro progression model for assessing the responsiveness of cells to silver nanoparticles” – wyd. Wiley; „Investigation of HUVEC response to exposure to PAMAM dendrimers – changes in cell elasticity and vesicles release” – wyd. Taylor&Francis; „Assessment of the influence of gold nanoparticles stabilized with PAMAM dendrimers on HUVEC barrier cells” – wyd. Elsevier; „Different approaches of silver nanoparticles sterilization for administration to cel culture” – wyd. Nanobe.

⁴⁵ Umowa nr POIR.04.01.04-00-0058/17-00 z dnia 29 czerwca 2018 r.

⁴⁶ Całkowity koszt realizacji projektu zgodnie z umową wynosił 6 066,85 tys. zł, a kwota dofinansowania nie więcej niż 5 262,8 tys. zł, przy czym maksymalna wysokość dofinansowania przyznanego Spółce na badania przemysłowe wynosiła 963,9 tys. zł

⁴⁷ Umowa nr UMO-2016/23/B/NZ5/02529 z dnia 28 września 2017 r.

⁴⁸ Na realizację projektu przyznano 1 015,56 tys. zł

iż wartość zamówienia była mniejsza niż kwoty określone w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 8 ustawy PZP,

- w przypadku jednej umowy poprzez zaniechanie obowiązku wyłączenia z postępowania osób, wobec których istnieją wątpliwości, co do ich bezstronności i obiektywizmu naruszono art. 17 ust. 1 ustawy PZP, w powiązaniu z naruszeniem art. 40 ust. 3 przywołanej ustawy poprzez niedopełnienie obowiązku przekazania ogłoszenia o zamówieniu do UPUE przy jednoczesnym niezamieszczeniu ogłoszenia o zamówieniu w Biuletynie Zamówień Publicznych i niezapewnieniu odpowiedniego poziomu upublicznienia.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami PARP, decyzją nr DK/182/2017 z dnia 23 maja 2017 r., nakazała zwrot kwoty 308 914,95 zł. Od wydanej przez PARP decyzji administracyjnej Spółka złożyła odwołanie do organu II instancji.

(akta kontroli str.236-241)

Minister Funduszy i Polityki Regionalnej w dniu 17 czerwca 2022 r. wydał ostateczną decyzję administracyjną, w której uchylił zaskarżoną decyzję w części dotyczącej nałożenia korekty w związku z nieprawidłowością dot. podziału zakresu zamówienia na części, a w pozostałej części dotyczącej nieprawidłowości polegającej na stwierdzeniu konfliktu interesów oraz udzieleniu zamówienia w trybie niekonkurencyjnym – decyzję utrzymał w mocy i orzekł do zwrotu kwotę 197 129,33 zł wraz z odsetkami.

Spółka do 30 września 2023 r. nie zwróciła nieprawidłowo wykorzystanych środków pochodzących ze wsparcia projektu (więcej w Sekcji: stwierdzone nieprawidłowości).

(akta kontroli str.236-241)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Spółka, do dnia 30 września 2023 r., pomimo decyzji Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 17 czerwca 2022 r. utrzymującej nieprawidłowość polegającą na stwierdzeniu konfliktu interesów oraz udzieleniu zamówienia w trybie niekonkurencyjnym, nie zwróciła kwoty 197 129,33 zł wraz z odsetkami. Działanie takie stanowiło naruszenie § 16 ust. 2 umowy o udzielenie wsparcia oraz art. 207 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁴⁹, zgodnie z którym zwrot środków powinien nastąpić w terminie 14 dni od dnia doręczenia ostatecznej decyzji.

(akta kontroli str.236-241)

Prezes Spółki wyjaśnił, że brak zwrotu opisanych środków wynika z faktu, że Spółka z uwagi na trudną sytuację finansową zmuszona była do złożenia wniosku o otwarcie postępowania sanacyjnego w ramach którego zostało wydane postanowienie o zabezpieczeniu majątku poprzez zawieszenie postępowań egzekucyjnych. Jednocześnie ostateczna decyzja administracyjna została wydana już po zajęciu kont Spółki przez organ egzekucyjny. Postępowanie egzekucyjne prowadzone przez Urząd Skarbowy na rzecz PARP zostało przez Sąd zawieszona, jednak na rachunku zabezpieczone są środki na spłatę zobowiązania.

(akta kontroli str.211-221)

⁴⁹ Dz. U. z 2023 r. poz. 1270

OCENA CZĄSTKOWA

Zarząd nie realizował w okresie objętym kontrolą celów zarządczych nałożonych przez Radę Nadzorczą, przy czym cel dotyczący zmniejszenia wysokości generowanej straty nie był realizowany w ogóle, a trzy pozostałe cele realizowane były w niewielkim stopniu. Utrzymane natomiast zostały wskaźniki produktu i rezultatu wynikające z umowy o udzielenie wsparcia, jednak z uwagi na przyjętą metodologię ich liczenia (wskaźniki prezentowano w wartościach narastających) nie odzwierciedlały one trudnej sytuacji Spółki. Spółka współpracowała z PARP, poddawała się kontroli i na każde żądanie dosyłała wymagane dokumenty, jednak nie dokonała zwrotu nieprawidłowo wykorzystanych środków, co stanowiło naruszenie art. 207 ustawy o finansach publicznych. Jednocześnie zła sytuacja finansowa oraz brak porozumienia Zarządu i Wspólników w zakresie dalszego działania Spółki (widoczne nie tylko w niepokrywaniu strat, ale również w braku dokumentów strategicznych określających plan działań naprawczych) stwarzają ryzyko dla utrzymania trwałości projektu

IV. Uwagi i wnioski

Z uwagi na zmianę uwarunkowań organizacyjnych/prawnych (złożone wnioski o postępowanie sanacyjne i upadłościowe, trwające rozmowy z potencjalnym nabywcą), Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków w zakresie zarządzania i funkcjonowania Bionanopark sp. z o.o.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Łodzi. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Łódź, 7 listopada 2023 r.

Kontroler
Renata Cynamon
Doradca ekonomiczny

/-/

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Łodzi
p.o. Dyrektora
Piotr Walczak

/-/

.....
podpis

Zmian w wystąpieniu pokontrolnym dokonał:

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Łodzi
p.o. Dyrektora
Piotr Walczak

DYREKTOR DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli w Łodzi
z UP

.....
Przemysław Szewczyk
p.o. wicedyrektora